

בש"פ 5437/14 - גנאדי קובין נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5437/14

לפני: כבוד השופט ד' ברק-ארז

העורר: גנאדי קובין

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 15.7.2014 במ"ת 454-06-14 שניתנה על-ידי כבוד סגן הנשיא א' אברהם

תאריך הישיבה: י"ח באב התשע"ד (14.08.14)

בשם העורר: עו"ד ניר זאב
בשם המשיבה: עו"ד עמרי כהן

החלטה

1. לפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 15.7.2014 (מ"ת 454-06-14, סגן הנשיא א' אברהם). בהחלטתו זו הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

כתב האישום והליכים קודמים

2. ביום 1.6.2014 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו עבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות (לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין)). על-פי כתב האישום, ביום 21.5.2014 העורר פנה לחבורת אנשים אשר שטו אלכוהול בסמוך למרכול בעיר עפולה בבקשה שישמרו על השקט ויעזבו את המקום. בהמשך לכך, התפתח עימות בין ארקדי יושבייב, אשר נמנה על היושבים במקום (להלן: המתלונן), לבין העורר, שהתפתח לכלל חילופי דחיפות. זמן קצר לאחר מכן, העורר והמתלונן התפייסו. בשלב זה, המתלונן הזמין את העורר להצטרף אליו לדירה של חברו, אנדריי לוין (להלן: לוין), והעורר נענה להצעה. השניים נסעו לדירתו של לוין כאשר באמתחתם בקבוקי בירה שהעורר רכש זמן קצר קודם לכן. במהלך שהותם בדירה, ולאחר ששתו אלכוהול, פרץ ויכוח בין העורר לבין המתלונן, ובמהלכו נטל העורר סכין מטבח שהייתה בדירה וחתך את המתלונן בצווארו ובמקומות נוספים בפלג גופו העליון. כתוצאה ממעשיו של העורר, כך לפי כתב האישום, נגרמו למתלונן חתכים בצוואר, באמה ובאוזן, וכן שריטות בחזה. כתוצאה מכך, המתלונן נותח ואושפז בבית החולים במשך כחמישה ימים.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, המדינה עתרה לבית המשפט בבקשה שיורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו. בבקשה נטען כי בידי המדינה ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של העורר. עוד נטען כי העבירות המיוחסות לעורר מקימות את חזקת המסוכנות הקבועה בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים). לבסוף, נטען כי לעורר שתי הרשעות קודמות - בעבירות של העלבת עובד ציבור, היזק לרכוש במזיד, איומים ותקיפה.

4. ביום 15.7.2014 קיבל בית המשפט המחוזי את בקשתה של המדינה והורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו.

5. בפתח החלטתו ציין בית המשפט המחוזי כי סמוך לאחר הבקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים, הסכים סנגורו לקיומה של תשתית ראייתית לכאורית נגד מרשו, וביקש כי יוכן בעניינו תסקיר מעצר לשם בחינת חלופת מעצר. עם זאת, בהמשך הוחלף הייצוג, וסנגורו החדש של העורר כפר בקיומן של ראיות לכאורה.

6. בבוחנו האם אכן קיימת תשתית ראייתית המבססת לכאורה את אשמתו של העורר, נדרש בית המשפט המחוזי לעדותו של המתלונן (אשר טען תחילה כי העורר דקר אותו, אך בשלב מסוים חזר בו מטענה זו); לטענת האליבי של העורר (שבגדרה טען כי שהה בביתו בשעה שבה נדקר המתלונן); להודעותיהם של אשת העורר ולוין, אשר בדירתו התבצע אירוע הדקירה; וכן לקבלה שנמצאה בביתו של לוין וקשרה לכאורה את העורר למקום, כמפורט להלן.

7. בית המשפט המחוזי הצביע על כך שאין מחלוקת בין הצדדים בדבר הוויכוח שהתגלע בין העורר לבין המתלונן בסמוך למרכול ואשר תואר בכתב האישום, אלא רק באשר להתרחשויות המאוחרות לו. זאת, בשים לב לטענתו של העורר כי הוא נסע עם אשתו לביתו ולא היה כלל בדירה שבה התבצעה הדקירה.

8. באשר להודעותיו של המתלונן במשטרה, בית המשפט המחוזי הצביע על כך שבתשואול אשר נערך למחרת אירוע הדקירה תיאר המתלונן בפירוט את האירועים שהובילו לדקירתו על-ידי העורר, תיאור ששימש בסיס לכתב האישום. בית המשפט המחוזי הוסיף עוד כי המתלונן חזר על אותם הדברים ארבעה ימים לאחר מכן, שעה שנחקר כחשוד. בית המשפט המחוזי ציין כי אמנם, בהמשך אותו היום, המתלונן מסר לשוטר ששוחח עמו כי מי שדקר אותו אינו העורר. עם זאת, בית המשפט המחוזי הדגיש כי ממזכר שערך השוטר ששוחח עם המתלונן, עלה כי המתלונן עשה זאת

כי לא רצה להצטייר כ"מלשין". בית המשפט המחוזי ציין עוד כי המתלונן השמיע בשנית את הגרסה לפיה העורר אינו מי שדקר אותו בעימות שנערך בין השניים ביום שלמחרת. עם זאת, בית המשפט המחוזי הצביע על כך שהמתלונן כרך את חזרתו מגרסתו המקורית בכך שהעורר נשוי ואב לילדים. בית המשפט המחוזי אף ציין כי גם בגרסה החדשה שהציג המתלונן, הוא שב וטען כי העורר שהה בדירתו של לויין בערב שבו הוא נדקר. לבסוף, בית המשפט המחוזי נדרש גם לכך שגרסתו החדשה של המתלונן לפיה העורר אינו הדוקר הייתה מבולבלת ולא קוהרנטית, וכן לכך שבהמשך חקירותיו המתלונן שב והזכיר כי הוא מרחם על אשתו ועל ילדיו של העורר. נוכח האמור לעיל, בית המשפט המחוזי קבע שאין בשינוי זה של גרסת המתלונן כדי לפגום בתשתית הראייתית הלכאורית כנגד העורר, ובמיוחד בשים לב לכך שגם הגרסה החדשה שהציג המתלונן אינה מתיישבת עם גרסתו של העורר.

9. בית המשפט המחוזי דחה את טענתו של העורר כי הודעותיה של אשתו מחזקות את טענת האליבי שלו. בית המשפט המחוזי הצביע על כך שבחקירתה סיפרה אשת העורר כי מיד לאחר האירוע למרכול היא חזרה לביתה לבדה, וכי למרות שאמר לה כי הוא עתיד לשוב מיד אחריה, בפועל הוא לא שב עד שהלכה לישון, ומצאה אותו במיטתם רק כשקמה בבוקר. בית המשפט המחוזי עמד על כך שדברים אלה אינם מתיישבים עם גרסתו של העורר לפיה לאחר הוויכוח עם המתלונן במתחם המרכול הוא נסע ביחד עם אשתו לביתו.

10. בקובעו כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית להוכחת אשמתו של העורר נדרש בית המשפט המחוזי אף לעדותו של לויין, שבביתו התבצעה הדקירה. בית המשפט המחוזי הצביע על כך שלויין מסר בחקירתו כי המתלונן והעורר הגיעו לביתו, שעה שהוא עצמו שכב במיטתו כשהוא שיכור. בית המשפט המחוזי הוסיף כי מעדותו של לויין עולה שבשלב מסוים התפתח ויכוח בין העורר לבין המתלונן, וכשהוא התעורר משנתו הבחין בכך שיש דם על רצפת הדירה, ואז יצא מן הבית ונתפס על-ידי המשטרה. בית המשפט המחוזי קבע כי אין בדברים אלה כדי לקעקע את הראיות המבססות את אשמתו של העורר לכאורה, ובמיוחד בשים לב לכך שגם לפי גרסתו של לויין העורר שהה בדירתו בזמן הדקירה.

11. ראיה נוספת שאליה נדרש בית המשפט המחוזי היא קבלה שנמצאה בדירתו של לויין וממנה עולה שהעורר רכש מצרכים במרכול בשעה 19:37 בערב שבו נדקר המתלונן. לשיטתו של בית המשפט המחוזי, ראיה זו קושרת את העורר לביתו של לויין, בניגוד לטענתו כי כלל לא ביקר במקום. בית המשפט המחוזי הוסיף כי ראיה זו סותרת את גרסתו של העורר גם בכל הנוגע לטענתו שבשעה 19:37 כבר שהה בביתו.

12. על סמך כל אלה, בית המשפט המחוזי השתכנע אפוא כי יש בחומר הראייתי כדי להוכיח לכאורה את אשמתו של העורר.

13. בהמשך לכך, בית המשפט המחוזי קבע כי מתקיימת עילה למעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו מאחר שבנסיבות העניין קמה בעניינו חזקת המסוכנות (לפי סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק המעצרים).

14. לבסוף, בית המשפט המחוזי נדרש לתסקיר המעצר שהוכן בעניינו של העורר, לבקשת בא-כוחו הקודם, לשם בחינת חלופת מעצר. בית המשפט המחוזי התייחס להמלצתה של קצינת המבחן שלא לשחרר את העורר לחלופת מעצר, בשים לב לכך שלא הוצגה בפניה כל חלופה, ונוכח התרשמותה מכך שהעורר רואה בשימוש באלימות אמצעי לגיטימי בנסיבות מסוימות, וכן מכך שבמצבי שכרות הוא מהווה סיכון ממשי לסובבים אותו. בהקשר זה, בית המשפט המחוזי דחה את טענתו של העורר כי קצינת המבחן שגתה כשציינה בתסקיר שהעורר מכור לשתיה חריפה. מכל מקום,

בית המשפט המחוזי קבע כי בהיעדר חלופה מוצעת למעצר בית מלא הכולל פיקוח צמוד על העורר, אין מקום לשחרר אותו ממעצרו.

נימוקי הערר

15. העורר טוען כי בית המשפט המחוזי שגה בקביעתו כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתו.

16. בעיקרו של דבר, העורר מנסה להיבנות מכך שהמתלונן חזר בו מעדותו לפיה העורר הוא האדם אשר דקר אותו. לצד זאת, הוא מצביע על כך שקיימת אחיזה לא מבוטלת, לטענתו, דווקא לאשמתו של לוי - אשר נמצא על-ידי השוטרים כשהוא מגואל בדם.

17. העורר טוען עוד כי הסתירות שעליהן הצביע בית המשפט המחוזי בין גרסתו של העורר לבין גרסת אשתו אינן נוגעות למועד שבו בוצעה הדקירה. לשיטתו, הוא אכן חזר עם אשתו לביתם, ולאחר מכן ירד לזמן מה למכולת ואז שב לבית.

18. לבסוף, העורר טוען לקיומם של מחדלי חקירה בעניינו. הוא מצביע על כך שטרם התקבלו תוצאות האיכון של מכשירו הסלולארי בשעות הדקירה, על אף שהמשטרה הוציאה צו בעניין זה. לטענתו, אילו התקבלו תוצאות האיכון ניתן היה להפיק מהן מידע לגבי מקום הימצאו של העורר בזמנים הרלוונטיים.

19. העורר מוסיף וטוען כי הראייה היחידה הקושרת אותו לדירת לוי - הקבלה - נמצאה רק לאחר מספר ימים, בעת שזירת ההתרחשות הייתה "מזוהמת", ואף אין כל תיעוד מסודר באשר לכך שאמנם נמצאה בדירה, זהות מוצאה וכולי.

20. העורר מוסיף וטוען כי גם אם ייקבע שקיימות ראיות לכאורה נגדו, יש מקום לשחררו למעצר בית.

21. המשיבה טוענת כי די בראיות הקיימות כדי להניח את התשתית העובדתית הנדרשת למעצר עד תום ההליכים בשלב זה. תשתית זו נשענת קודם כל, כך נטען, על עדותו של המתלונן, אשר אף בגרסתה "המרוככת" אינה מתיישבת עם טענת העורר כי כלל לא שהה בדירה. המשיבה מוסיפה ואומרת כי כל הטענות האחרות שמבקשות לערער את התשתית הראייתית יתבררו בהליך העיקרי, אך אינן שומטות את הקרקע תחת הבסיס הנדרש בשלב ההחלטה על מעצר עד תום ההליכים.

22. באשר לעיכוב בקבלת תוצאות האיכון הודה בא-כוח המשיבה כי זה אינו תקין. אולם, לשיטתו, אין בכך כדי לשנות מן התוצאה, מה גם שככל הידוע למשיבה נוכח הקרבה הגיאוגרפית בין ביתו של העורר לזירת ההתרחשות תוצאות האיכון לא יוכלו בהכרח לתרום מידע רלוונטי לגבי מקום הימצאו של העורר (וזאת מבלי לגרוע מן החשיבות הנודעת להפקת המידע, שאכן תושלם).

23. לבסוף, סבור בא-כוח המשיבה כי נוכח תסקיר המעצר בעניינו של העורר אין מקום לשחררו לחלופת מעצר - מה גם שלא הוצגה כל חלופה כזו לשירות המבחן, ואף בדיון בפני צוין כי הפיקוח האפשרי היחיד שיכול העורר להציע הוא פיקוח של אשתו בשעות הערב, לאחר חזרתה מן העבודה.

דיון והכרעה

24. לאחר ששקלתי את הדברים אני סבורה כי דין הערר להידחות.

25. עיון בראיות ובטענות הצדדים מוביל לכלל מסקנה כי התמונה הראייתית בתיק מקיימת את המבחן של סיכוי סביר להוכחת אשמתו של העורר (בהתאם לאמת המידה שהותוותה לעניין זה בבש"פ 8087/95 זאדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 133 (1996) (להלן: הלכת זאדה)). כפי שקבע גם בית המשפט המחוזי, התוצאה העולה מכלל העדויות - עדות המתלונן, על כל שלביה, עדותו של לוי, והפערים בעדותו של העורר עצמו - מניחה תשתית ראייתית מספקת למעצר. לכך ניתן להוסיף את הראיה בדבר הקבלה שנמצאה בדירתו של לוי, שהשאלות הנוגעות לקבילותה ולמשקל שיש לייחס לה ייבחנו בהליך העיקרי. עוד יצוין כי בא-כוח המשיבה מסר במהלך הדיון כי לוי, שלא צוין כעד תביעה בנוסחו המקורי של כתב האישום, יוסף בו כעד כאמור, וכך יוכל לעמוד לחקירתם הנגדית של באי-כוח העורר.

26. טענותיו של העורר לכך שחל כרסום במערך הראייתי נבחנו לגופן ולעומקן על-ידי בית המשפט המחוזי ונדחו. בית המשפט המחוזי עמד בהרחבה על המשמעות שיש לייחס לחזרתו של המתלונן מעדותו, וקבע כי אין בה כדי לגרוע מן התשתית העובדתית שהונחה. קביעה זו מקובלת עליי. ככלל, אין מקום להידרש בשלב זה לשאלות שעניינן מהימנותם של העדים או הסתירות בהודעותיהם (בש"פ 2607/10 פיניאן נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (18.4.2010)). שאלת מהימנותם של העדים - ובכלל זה גם ההחלטה האם יש לקבל את גרסתו המקורית של המתלונן או את זו החדשה - תיבחן בהליך העיקרי (ראו: הלכת זאדה, בעמ' 145-147). בענייננו, די בקיומן של אינדיקציות לכך ששינוי הגרסה נבע משיקולים הנוגעים ליחסים בין המתלונן לבין העורר, וכן בכך שגם גרסתו החדשה של המתלונן אינה מתיישבת לכאורה עם זו של העורר. בית משפט זה כבר קבע, בהקשר אחר, כי:

"אילו אחזנו בשיטתו של המשיב, אזי בכל מקרה בו עד עיקרי חוזר בו מגרסתו הקודמת על בית המשפט להורות על שחרורו של הנאשם ממעצר. ברם, לא כל שינוי גרסה של עד, ואפילו עד עיקרי, משמטה מיניה וביה את הפוטנציאל ההרשעתי של חומר הראיות" (בש"פ 770/10 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 15 (11.3.2010)).

ואף הוסיף והבהיר כי:

"גרסה חדשה של עד אינה מאיינת את גרסתו הקודמת בבחינת פלוס מול מינוס במשוואה מתמטית. יכול והמשקל הפוטנציאלי של הגרסה הראשונה יעלה בהרבה על זו של הגרסה החדשה ולהיפך. מטעם זה, בית המשפט שלמעצר נדרש לבחון את שתי הגרסאות, הישנה והחדשה כאחת, על רקע התמונה הכוללת של מכלול הראיות, ועל פי הגיונם של דברים וניסיון החיים" (שם).

27. בשולי הדברים אציין כי חרף קיומן של סתירות לכאורה בין הודעות שמסר העורר לבין הודעתה של אשתו התרשמתי שלי היא שהפערים בין גרסאותיהם קטן מזה שעולה מאופן התרשמותו של בית המשפט המחוזי מהם. אולם, אין בכך כדי להשליך על העובדה, שאף ללא התייחסות לפערים אלה, התשתית העובדתית שהונחה מניחה בסיס למעצרו של העורר. למותר לציין כי טענותיו של העורר בעניין זה, כמו גם טענות אחרות שהעלה, שמורות לו להליך העיקרי.

28. לבסוף, לא מצאתי מקום להתערב בקביעותיו של בית המשפט המחוזי בעניין המסוכנות הנשקפת מהעורר והאפשרות לשחררו לחלופת מעצר. המעשים המיוחסים לעורר מלמדים על מסוכנות ברמה גבוהה, אף מבלי להידרש לאמור בתסקיר המבחן באשר להרגלי השתייה שלו. בנסיבות העניין, כאמור, אף לא הוצגה כל חלופת מעצר ראויה בפני בית המשפט המחוזי, וכאשר עובדה זו מצטרפת להמלצתו של שירות המבחן, אין מוצא מהחלטה על מעצר עד תום ההליכים, בעת הזו.

29. אשר על כן, הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"ב באב התשע"ד (18.8.2014).

שׁוֹפֵט